

MANNEN VAN HET SPOOR

(vervolg)

Vóór het vertrek heeft hij heel de machine grondig geïnspecteerd, het peil van het koelwater en van de reserve aan stookolie nagegaan, het nazicht gedaan van de wielen, de rem, de ophanging, het koppeltoestel, de stootinrichting, de kast met de elektrische toestellen, de klemmenborden, de luchtpomp, de diverse pijpen en leidingen en dies meer ; hij heeft de olie gemeten die de motor smeert en de zuigers afkoelt, de kleptuimelaars overzien, de drukluichtventielen van de cilinders geopend en de motor getornd.

Eerlijkheidshalve moet ik hier zeggen dat dit alles niet uit mijn eigen koker komt. Ik heb enkel en alleen met de grootste aandacht geluisterd naar de technische uitleg van een ervaren vakman, die wis en zeker beter vertrouwd is met zijn wonderbare en ingewikkelde machine dan met de inhoud van zijn zakken.

De trein heeft weer aangezet, met bestemming naar Luik. Nu rijd ik, ingelicht en overtuigd, zonder schroom de helling af, met pijn in de lenden, want ik heb tot het uiterste mijn journalistieke plicht vervuld op het ongemakkelijke klapstoeltje van waar ik met eigen ogen heb kunnen zien wat een mens al niet moet doen en in het oog moet houden om een trein te besturen waarin de reiziger zo onbekommerd dommelt als zat hij, ergens in een hoekje van zijn salon, in een schommelstoel te sluimeren.

Om naar Brussel terug te keren heb ook ik mij ditmaal comfortabel in een coupé geïnstalleerd. Ik zat er alleen en toen de wachter voorbijkwam, heb ik hem welwillend verzocht te gaan zitten om een praatje te slaan. Dit is tevens mijn beroep en mijn zwakke kant. Jammer genoeg kwam daar niets van in huis. Hij sloeg mijn voorstel af :

— Het spijt me zeer, Mevrouw, maar het is mij verboden plaats te nemen in een coupé waarin een dame zich alleen bevindt.

Vaarwel, rustig hoekje, mollige bank en «relax»-rugleuning ! Hij heeft mij verzocht hem naar de pakwagen te volgen, wat ik zonder schaamte heb gedaan. En daar heeft hij mij verteld over zijn beroep.

REISKAARTJES, ALSTUBLIEFT...

— De functie van hoofdwachter biedt voorzeker steeds afwisselende bezigheden ?

— Laten we zeggen dat zich daarbij onvoorziene gebeurtenissen voordoen. En verlaat u maar op de reizigers om die uit te lokken : hun verbeelding op dit gebied kent geen grenzen. Het is werkelijk bevreemdend, voegt hij er mijmerend aan toe, hoe de angst de

mensen overvalt zodra ze de voet in een station zetten ! Zelfs de verstandigste schiet er heel wat redelijkheid bij in, en wij staan soms werkelijk op het punt er ons geduld bij te verliezen !

Het is, inderdaad, op zijn minst verbijsterend hoe wij in deze cosmonautentijd nog een dwaze schrik kunnen ondergaan als het er om gaat naar het Holleken of naar Meslin-l'Evêque te reizen.

Waarom zou ik het verzwijgen ? Persoonlijk ont-snapte ik evenmin aan dit gebrek aan zelfvertrouwen waaraan alle spoorreizigers schijnen te lijden. Ik heb aan de kaartjesknipper het nummer van het vertrek-perron gevraagd, waardoor ik een kleine opstopping veroorzaakte. Daar men nooit te voorzichtig kan zijn, heb ik nagegaan of zijn inlichting klopte met de aanduiding op de vertrektabel. Dit bleek het geval te zijn. Wat had ik anders moeten aanvragen ? Ik denk er maar liefst niet aan ! Met gerust gemoed heb ik mij de inlichting nog eens laten bevestigen door een bediende met een kepie die bezijden de trein op en neerging. Hij was zo voorkomend me naar de ingang van het rijtuig te leiden en me mijn reiskoffer over te reiken. Toen hij mij achter de ruit zag verschijnen, knikte hij geruststellend.

Bij de aankomst van de hoofdwachter in de coupé, kon ik niet weerstaan aan de heimelijke lust hem vragen te stellen : we reden reeds door de buitenwijken van de stad en de teerling was geworpen. Nochtans scheen mijn vraag hem niet te verwonderen. Die mensen, welke dagelijks de treinen doorlopen, hebben begrip voor de gemoedstoestand van de reiziger. Ik ben er hun dankbaar voor.

Waarom zouden we, als we sporen, de valse indruk bewaren dat allen het voornemen koesteren om ons te doen verdwalen, net alsof het personeel van de Spoorwegmaatschappij er genoeg zou in vinden ons een gemene poets te bakken ?

— Ik kan u ten stelligste verzekeren dat daar niets van aan is, zegt met forse stem de hoofdwachter met wie ik het comfort van de pakwagen deel, en geloof me vrij, mevrouw, het is voor ons niet leuk wanneer een reiziger verkeerd is gelopen, dit meestal ten andere omdat hij het vertikte inlichtingen in te winnen.

— Bestaat er zo'n soort van reizigers ? mompelde ik ongelovig.

— Ze zijn, Goddank, weinig talrijk, want ze bezorgen ons meer last dan de wantrouwigen en de ongerusten die inlichtingen vragen aan de kruier, de dagbladverkoper, en aan elkeen die in een uniform steekt of een

hoofddekseel draagt dat enigszins op een kepie lijkt.

Wie wil reizen, moet leren tellen !

Wel ja ! Sommigen stappen op de trein met het koene vertrouwen van de geruste gewetens : « Ge neemt de trein van de lijn Brussel - Eigenbrakel en ge stapt uit bij de zevende halte. Dus goed begrepen, als de trein voor de zevende maal voorbij Brussel stopt ».

Dat heeft hun neef hun op het hart gedrukt, en onze goede mensjes tellen af, zonder ook maar aan iemand

iets te vragen, want hun neef weet het toch, nietwaar ? En ze belanden te Nijvel, met de laatste trein, zodat ze niet meer terug kunnen en voor de nacht naar het hotel moeten.

— Wat is er gebeurd ? Een kind kan toch tot zeven tellen.

— De neef heeft één detail uit het oog verloren : hij had de door hem dagelijks genomen stoptrein voor ogen, en zij stapten op een « semi-direct ».

En ziedaar hoe de hoofdwachter het soms met trouwe

Op het perron daagt een voltallige Italiaanse familie op...

klanten van het spoor aan de stok krijgt. Laten wij er onmiddellijk aan toevoegen dat hij daarbij zeer hoffelijk blijft, want overal waar zijn tussenkomst wordt ingeroepen, tracht hij de gestoorde vrede te herstellen.

Vrede stichten is geen lichte karwei. Hoe zal hij het aan boord leggen om de Zuidslaviër te paaien die te Parijs in de trein stapte met de rechtmatige hoop in Keulen uit te stappen, en met zijn twee reiskoffers en zijn buikige aktentas op het perron te Brussel-Zuid belandt?

— Hij wist niet dat de trein te Aulnoye werd gesplitst. Niet alleen moet ik hem de zaak diets maken, maar hem tevens zachtjes aan in het onvermijdelijke doen berusten: een nacht in Brussel doorbrengen, 's anderendaags de trein naar Keulen nemen, en de taks voor het omwegparcours betalen.

Dat is mijn plaats! Nee, die is van mij!

Naar mijn mening, en hoewel sommigen dit een zonderling idee zullen noemen, zouden toekomstige diplomaten er baat bij vinden een proeftijd als wachter door te maken. Bestaat er wel een betere scholing om kwaliteiten als geduld, correctheid, gezond verstand en zelfbeheersing te verwerven of tot ontplooiing te brengen?

In welk baantje leert men op zo korte tijd zich door niets meer uit zijn lood te laten slaan?

— Dit beroep vereist tevens speurzinnigheid, legt mijn reisgezel mij uit. Met de besproken plaatsen komen we soms in een lastig parket. Natuurlijk krijgen wij het diagram van die plaatsen, maar daar ze zowel in reisbureaus als aan de loketten van alle Belgische stations kunnen worden gereserveerd, gebeurt het soms dat een hoekje aan twee reizigers tegelijk werd toegewezen. Maar dat zijn uitzonderlijke gevallen.

Over het algemeen zal de eerst aangekomene u zeggen: « Ik ga hier niet meer vandaan », en blijft hij voor al uw bemiddelingspogingen doof. Hij heeft de plaats besproken, de taks gekweten, en hij laat zich genoeglijk met zijn volle gewicht in de kussens zinken. Dan maar de minst koppige aangepakt. Wij verontschuldigen ons op innemende en tevens verlegen toon, verzoeken hem ons te willen volgen naar een andere plaats waar hij nog beter zal zitten...

— En ik die meende dat ge niets anders deed dan kaartjes knippen!

— Ja, dat hoort natuurlijk ook bij ons beroep, maar inlichtingen verstrekken aan de reizigers, geschillen oplossen, dronkaards verjagen en ziek geworden reizi-

gers helpen, dat is allemaal werk voor ons.

— Zieken ! Wat kunt ge daarmee wel aanvangen ?

— Op de eerste plaats nagaan of er onder de reizigers geen geneesheer is ; zoniet laat ik de trein in het eerstvolgend station stoppen, zelfs als daar geen stilstand is voorzien. Dit station bestelt dan een ziekenwagen om de zieke naar een verpleeginrichting over te brengen.

Sommige onbedachtzame dames kozen de trein om te baren, of om een zenuwtoeval te krijgen ; de hoofdwachter is meester aan boord en is verantwoordelijk voor alle beslissingen die hij voor een vlug en gepast ingrijpen dient te nemen.

— Gebeurt er een ongeval, dan moet onmiddellijk een ziekenwagen worden gevraagd, de Rijkswacht, het Parket en soms, helaas, ook een priester verwittigd. Om groter onheil te vermijden, moeten tevens de andere reizigers worden gewaarschuwd, wier nieuwsgierigheid door een ongewone stilstand buiten een station wordt opgewekt ; benieuwd, ongeduldig of bezorgd stappen ze soms uit langs de zijde van het tegenspoor, en lopen aldus gevaar door een tegenliggende trein te worden gevat.

— Hoe legt ge het aan boord om spoedig hulp te bekomen ?

— Langs het spoor staan S.O.S.-telefonen ongeveer alle 600 meter op de grote lijnen, wat meer gespreid op de secundaire lijnen.

Zulke dramatische stonden zijn uiterst zeldzaam in de loopbaan van een hoofdwachter. Menigvuldiger zijn de grappige uurtjes die hij geamuseerd en tevens toegeeflijk doormaakt.

Trek de noodrem niet !

Op het perron daagt een voltallige Italiaanse familie op : vader, moeder, schoonmoeder, de kinderen met speelgoed in hun handjes, reiskoffers, pakken en zakken. Al dat volkje stormt de eerste de beste coupé in en slaat er zijn kamp op ; daarna komt de vader er weer uit en snelt het perron op terwijl de kinderneusjes tegen de ruiten drukken. Hij loopt heen en weer, vindt de onderstationschef, brengt hem voor zijn coupé :

— Rijtuig 453 ?

— Nee, ge zit in het rijtuig nummer 40.

De spanning stijgt. Reiskoffers worden afgeladen, de provisiezak gaat weer toe ; vader, moeder, schoonmoeder, de kinderen, allen stappen weer uit, lopen heen en weer, geraken de kluts kwijt. Bestorming van rijtuig 453 en de vader komt nog eens terug, want de bambino had zijn pistoletto achtergelaten.

Stappen ze te Namen in, waar de sneltrein maar een paar minuten stilstaat, dan wordt het een hachelijk geloop door de rijtuiggangen.

« Scusi, meneer, scusi, madam. Pas op, Benito, kijk waar ge loopt. Sofia, loop niet tegen de signora aan !... Scusi. Grazie, madam. Presto ! Presto ! »

— Kan ik de kaartjes zien, alstublieft ?

Wat zou het een eenvoudig leven zijn indien de hoofdwachter niets anders had te doen ! Afwisseling en onvoorziene omstandigheden zijn voor hem dagelijkse kost.

De trein stopt in volle woud ; nieuwsgierige reizigers laten vensters neer.

— Iemand heeft de noodrem getrokken !!!

— Ik snel naar de plaats van het onheil... en sta voor een verlegen en beschaamd juffertje dat de noodrem voor een kleeërhaak heeft genomen. De trein zet weer aan, ik haal mijn boekje boven en zij betaalt de boete.

— 't Gebeurde onbedacht !

— Het staat in het reglement : 150 F, plus 15 F voor elke bijkomende minuut boven de eerste tien minuten.

— Komt enkel de onachtzaamheid duur te staan ?

— De reiziger wordt beboet telkens als hij een trein zonder gegronde reden tot staan brengt. Sommigen vinden het heel natuurlijk de noodrem te trekken wanneer ze laattijdig tot de bevinding komen dat ze in de verkeerde trein zitten ; anderen doen het omdat de trein, naar hun mening, te snel rijdt : zijn snelheid verontrust hen en sticht innerlijke verwarring. Zij protesteren, door hun goede trouw gesterkt, en... betalen de boete.

— Wat een mooie psychologische studie ! Nu zult ge de wisselende menselijke geaardheid wel kennen !

— Och kom ! hebben we niet allen onze goede en kwade eigenschappen ? Ik ontmoet weliswaar dikwijls rare gasten, en dat is me niet immer lief, maar 't zijn toch steeds pittoreske ontmoetingen. Onder mijn vaste gasten tel ik ook mijn « clochards ».

Vreemde, ongewone personages zijn het, die de hoofdwachter op 't eerste gezicht herkent, zoals ten andere de buitenlanders. De bescheidenheid is zijn deugd, en dus vertelt hij er mij zo weinig over. Ternauwernood enkele trekken over de Engelsman die meent dat hij vooraf alles bij zijn reisagentschap heeft betaald, en denkt dat alle bewoners van moeder Aarde zijn taal machtig zijn, net alsof er nooit een toren van Babel was geweest.

De zorgeloze en gehaaste Fransman bespreekt haast nooit een plaats en verwondert er zich dan luidkeels over dat hij op het perron blijft staan !

Beknopte volkerengeschiedenis die we tijdens ons praatje in de pakwagen even overwegen.

— Wel, het valt me juist te binnen dat de Belg de naam heeft een ontduiker te zijn. Is dat zo ?

Hij vindt het verkieslijk een voorbeeld aan te halen dat hij persoonlijk heeft beleefd.

— De mijnwerkers hebben recht op enkele kosteloze reisbiljetten voor hen zelf en voor de personen ten laste. Onlangs stak een reiziger, die van Quaregnon naar Luik reed, mij zijn couponboekje toe. Ik kijk het in en stel vast dat ik in feite met de broer van de houder te doen heb. Tevens was hij niet ten laste. Piet of Klaas, beide kerels waren ervan overtuigd geweest dat ik niets zou hebben gemerkt.

De hoofdwachter ziet alles : het is zijn plicht, zijn beroep, in zekere zin een beroepsmisvorming. Hij stelt ook vast dat we de hoofdstad bereiken.

Ons afscheid nemen wordt tamelijk bits onderbroken door een dame die hem op schelle toon interpeleert :

— Is dit wel de trein voor Oostende ? Waarom vertrekt hij dan van spoor tien terwijl al uw tabellen spoor 12 opgeven ? We worden hier voor de gek gehouden...

(Wordt voortgezet.)

Marthe ENGLEBERT.